

„განავითარე ბიზნესი“

Make Your Mark



ახალგაზრდა ფინანსისტთა და
ბიზნესმენტთა ასოციაცია – აჯბა“

ბილანი

თბილისი 2015

სარჩევი

პროექტის შესახებ	3
პროექტის პარტნიორები	4
სამიზნე პროექტები	6
ღონისძიებები	12
შეფასებები	14
შედეგები	27
რეკომენდაციები	28
ფოტოგალერეა	29

პროექტის შესახებ

პროექტი - „განავითარე ბიზნესი“ განხორციელდა „ახალგაზრდა ფინანსისტთა და ბიზნესმენტთა სოციალიზაცია - აფბა“-ს და კომპანია „ბილაინის“ ერთობლივი ძალისხმევით.

პროექტის ძირითადი მიმართულება იყო საქართველოში მცირე მენარმეობის განვითარების პრობლემატიკის კვლევა, პრობლემების იდენტიფიცირება და მათი გადაჭრის გზების ძიება. პროექტის ფარგლებში, „აფბა“-ს მიზანი იყო

პროექტის ფარგლებში, „ახალგაზრდა ფინანსისტთა და ბიზნესმენტთა სოციალიზაცია - აფბა“-ს მიზანი იყო სახელმწიფოს მიერ ინიცირებული შესაბამისი პროექტებისადმი მხარდაჭერა, სახელმწიფო ინიციატივების იმპლემენტაციის გაუმჯობესება და ამ ინიციატივების ბენეფიციარებამდე მიტანაში დახმარება.

პროექტი - „განავითარე ბიზნესი“ განხორციელდა კომპანია „ვიმპელკომის“ მხარდაჭერით, რომელიც საქართველოში „ბილაინის“ ბრენდით ოპერირებს. მცირე მენარმეობის მხარდამჭერ პროექტებში „ვიმპელკომი“ კომპანიის სოციალური პასუხისმგებლობის კამპანიის, - **Make Your Mark**, ფარგლებში მონაწილეობს, ამ კამპანიას „ვიმპელკომი“ ყველა იმ ყვეყანაში ახორციელებს, სადაც ის ოპერირებს.

პროექტის სამიზნე აუდიტორია იყო თვითდასაქმებულები. ეს სეგმენტი საქართველოში დასაქმებულთა საერთო რაოდენობის 60%-ზე მეტია, შესაბამისად, თვითდასაქმებულთა პრობლემატიკის კვლევა, მათ გადაჭრაზე ძალისხმევის მიმართვა, ასევე, თვითდასაქმებულთა საქმიანობის პოპულარიზაცია, ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური სიტუაციის გაჯანსაღებისკენ გადადგმული კიდევ ერთი ნაბიჯი გახდა.

პროექტის ძირითადი მიზნები იყო:

- სახელმწიფო პროექტების მხარდაჭერა, ინიციატივების ბენეფიციარებამდე მიტანა, რაც ხელს შეუწყობდა მათ წარმატებულ იმპლემენტაციას
- მცირე მენარმეობის პრობლემატიკის იდენტიფიკაცია და მათ გადაჭრაზე მიმართული ნაბიჯების გადადგმა
- თვითდასაქმებულების საქმიანობის პოპულარიზაციაზე მიმართული კამპანიის - „თვითდასაქმება პრესტიჟულია!“, - მართვა

პროექტის პარტნიორები

სახელმწიფო სტრუქტურები

პროექტის ფარგლებში დადგენილი მიზნების და ამოცანების მისაზღვევად „აფბა“ აქტიურად თანამშრომლობდა შემდეგ სახელმწიფო სტრუქტურებთან:

- საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მენარმეობის განვითარების სააგენტო
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახური
- საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან პროექტების მართვის სააგენტო

არასამთავრობო ორგანიზაციები

- საქართველოს მცირე და საშუალო სანარმოთა ასოციაცია
- საქართველოს ფერმერთა ასოციაცია
- საქართველოს ახალგაზრდა ადვოკატთა ასოციაცია
- პროგრესული ფორუმი
- მოძრაობა „აიჩიე ქართული“
- მოძრაობა „European“
- ახალგაზრდა მენარმეთა ასოციაცია
- თავისუფალ მცირე მენარმეთა ასოციაცია
- ეკონომიკისა და სამართლის საერთაშორისო საბჭო
- თსუ-ს ანალიზისა და პროგნოზირების ცენტრი

მეღია ორგანიზაციები

- გაზეთი „ბანკები და ფინანსები“
- გაზეთი Caucasus Business Week
- გაზეთი „კომერსანტი“
- გაზეთი „გურიანიუსი“
- რადიო „კომერსანტი“
- საინფორმაციო სააგენტო PIA
- საინფორმაციო სააგენტო Commersant.ge

„ბანავითარე გიზნესი“

- საინფორმაციო სააგენტო „ინფო9“
- საინფორმაციო სააგენტო BPI
- საინფორმაციო სააგენტო „რუბრიკა“
- საინფორმაციო ანალიტიკური პორტალი BFM.ge
- საინფორმაციო სააგენტო BPN
- საინფორმაციო სააგენტო „რეპორტიორი“
- საინფორმაციო სააგენტო „ინტერპრესნიუსი“
- საინფორმაციო სააგენტო „ფრონტნიუსი“
- საინფორმაციო სააგენტო „მედიანიუსი“
- საინფორმაციო სააგენტო IPress
- რადიო თავისუფლება



სამიზნე პროექტები

ანარმოე საქართველოში

პროგრამის მიმართულებები

- ფინანსური ხელშეწყობა
- სესხზე პროცენტის თანადაფინანსება
- გიროში თანადგომა
- ლიზინგის საგანზე ინტერესის თანადაფინანსება
- ინფრასტრუქტურული მხარდაჭერა
- სახელმწიფოს მფლობელობაში არსებული უძრავი ქონების გადაცემა უსას-ყიდლოდ
- საკონსულტაციო მომსახურება
- ტრენინგები, სამენარმოე უნარები, წარმოებაში ხარისხის მენეჯმენტი და სხვა შესაბამისი სტანდარტების დანერგვა
- ინოვაციების და თანამედროვე ტექნოლოგიების მოძიება/დანერგვის ხელ-შეწყობა



“ანარმოე საქართველოში”

- სოფლის მეურნეობის მიმართულება

პროგრამას ახორციელებენ - საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი გან-ვითარების სამინისტრო და საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

მიზნები:

- წარმოებაზე ორიენტირებული ინდუსტრიების განვითარების ხელშეწყობა
- ახალი საწარმოების შექმნის და არსებულის გაფართოების/გადაიარაღე-ბის ხელშეწყობა

სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში დაფინანსებული საწარმო უნდა აკმა-ყოფილებდეს შემდეგ მინიმალურ მოთხოვნებს:

„ბანკვითარე ბიზნესი“

- დაფინანსებული სესხით / ლიზინგით აუცილებელია შეიქმნას მხოლოდ ახალი სანარმო ან გაფართოვდეს/გადაიარაღდეს არსებული სანარმო

- სანარმო უნდა აკმაყოფილებდეს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ უსაფრთხოების, გარემოს დაცვის, სანიტარულ და სურსათის უვნებლობის მოთხოვნებს

- ახლად შექმნილი ან გაფართოებული/გადაიარაღებული სანარმოს შენობა-ნაგებობებსა და მიმდებარე ტერიტორიას უნდა გააჩნდეს ესთეტიური გარეგანი სახე.

სესხის / ლიზინგის გაცემა შესაძლებელია შემდეგი მიზნობრივობით:

1. პირველადი სასოფლო-სამეურნეო სანარმოების დაფინანსება;
2. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების გადამამუშავებელი სანარმოების დაფინანსება;
3. ინფრასტრუქტურული სანარმოების დაფინანსება;

კრედიტის / ლიზინგის პირობები

პროგრამის ფარგლებში ერთი სესხის / ლიზინგის მოცულობა არ უნდა იყოს 600 000 (ექვსასი ათასი) აშშ დოლარზე ნაკლები და არ უნდა აღემატებოდეს 2 000 000 (ორი მილიონი) აშშ დოლარს ან მის ექვივალენტ ლარს. 2 000 000 (ორი მილიონი) აშშ დოლარზე ან მის ექვივალენტ ლარზე მეტი თანხის მოთხოვნის შემთხვევაში, დაფინანსების შესახებ გადწყვეტილებას იღებს საქართველოს მთავრობა.

გაცემული სესხების / ლიზინგების საშელავათო პერიოდი ძირითად თანხაზე:

- ძირითადი საშუალებებისთვის - არანაკლებ 24 თვისა
- საბრუნავი საშუალებებისთვის - არანაკლებ 18 თვისა

პროგრამით გათვალისწინებულია სესხის შემდეგი საპროცენტო განაკვეთები პირველი 24 თვის განმავლობაში:

- 600 000 აშშ დოლარიდან 1 000 000 აშშ დოლარის ჩათვლით (ან ექვივალენტი ლარი) - არაუმეტეს 12%
- 1 000 000 აშშ დოლარიდან 2 000 000 აშშ დოლარის ჩათვლით (ან ექვივალენტი ლარი) - არაუმეტეს 11%

სააგენტო განახორციელებს საპროცენტო სარგებლის თანადაფინანსებას წლიური 10%-ის ოდენობით, სესხის / ლიზინგის გაცემიდან მხოლოდ 24 თვის განმავლობაში.

პროგრამით გათვალისწინებული ლიზინგის საპროცენტო განაკვეთი - არაუმეტეს 13%.

სააგენტო მოახდენს გაცემული ლიზინგის არაუმეტეს 24 თვის პროცენტის თანადაფინანსებას წლიური 12 %-ის ოდენობით.



ანარმოე საქართველოში - დანერგე მომავალი

პროექტი ინიცირებულია საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ და ახორციელებს სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო, სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებით.

პროექტი მიზნად ისახავს

საქართველოში არსებული სასოფლო სამეურნეო მიწების ეფექტურ გამოყენებას მრავალწლიანი კულტურების გაშენების გზით, რის შედეგადაც განხორციელდება იმპორტირებული პროდუქციის ჩანაცვლება და გაიზრდება საექპორტო პოტენციალი, გაადვილდება გადამამუშავებელი საწარმოების ნედლეულით უზრუნველყოფის შესაძლებლობა და გაუმჯობესდება სოფლად მოსახლეობის სოციალურ ეკონომიკური მდგომარეობა;

ადგილობრივი მალახმარისხიანი ფიტოსანიტარულად სუფთა სარგავი მასალების (ნერგების) წარმოების მხარდაჭერას, რის შედეგადაც შესაძლებელი გახდება თანამედროვე ინტენსიური ბაღების გაშენებით დაინტერესებული პირებისათვის იმპორტირებულთან შედარებით იაფი სარგავი მასალების შეთავაზება. ეს ყოველივე კი, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს საქართველოში ახალი ბაღების გაშენებას და მეხილეობის სექტორის რაოდენობრივ და თვისობრივ გაუმჯობესებას.

ანარმოე საქართველოში - აგროდაზღვევა

აგროდაზღვევის საპილოტე პროგრამაში, რომელიც სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით 2014 წლის 1 სექტემბრიდან ამოქმედდა, ცვლილებები შევიდა. ეს არის საპილოტე პროგრამა, რომელიც მოიაზრებს მთავრობის მიერ სუბსიდირებას გარკვეული პირობების გათვალისწინებით.

აგროდაზღვევის საპილოტე პროგრამის ბიუჯეტი 2015 წელს 10 მილიონი ლარით განისაზღვრა. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, პროგრამას წელსაც სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო განახორციელებს.

აგროდაზღვევის პროგრამაში მონაწილეობის სურვილი საქართველოში ლიცენზირებულმა სადაზღვევო კომპანიებმა ისევ გამოთქვეს. 2014 პროგრამაში მონაწილეობდა ოთხი სადაზღვევო კომპანია - ჯიპიაი ჰოლდინგი, ალდაგი, აი სი ჯგუფი და ირაო. წელს კი დაემატა ორიკომპანია: „არდი“ და „უნისონი“.

აგროდაზღვევის პროგრამაში მონაწილეობა შეუძლია მიიღოს ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს, რომელსაც საკუთრებაში, სარგებლობაში ან ფაქტობრივ მფლობელობაში გააჩნია არაუმეტეს 5 ჰა (ხორბლის მოსავლის დაზღვევის შემთხვევაში არაუმეტეს 15 ჰა) ფართობის ჩათვლით სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი. პროგრამით გათვალისწინებული მიწის ფართობის ოდენობის შეზღუდვა არ ვრცელდება რეგისტრირებულ კოოპერატივზე. აღნიშნული შეზღუდვით მოხდა სეგმენტის განსაზღვრა, პროგრამა ორიენტირებულია მცირე შემოსავლიანი ბენეფიციარების მოსავლის დასაზღვევად.

კომპანიები პოლისების გაცემას შეძლებენ მხოლოდ აგროვადების შესაბამისად. სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოსუბსიდირებას განახორციელებს პოლისების შემომწმების შემდეგ.

აგროდაზღვევის პროგრამის ფარგლებში გაცემულია 28,690 პოლისი, დაზღვეულია 193,343,048 ლარის ღირებულების 38 სხვადასხვა კულტურა 23,667 ჰა. მიწის ფართობზე.

აგროდაზღვევის საპილოტე პროგრამა 2015 წლის 11 დეკემბერს დასრულდა და განახლდება 2016 წლიდან.





ანარმე საქართველოში - შეღავათიანი აგრო კრედიტი

პროექტი ინიცირებულია საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ და 2013 წლის 27 მარტიდან ახორციელებს სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო.

პროექტის მიზანია ფერმერების და სოფლის მეურნეობაში ჩართული მენარმეების იაფი, გრძელვადიანი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფის გზით, სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის სანარმოო პროცესების გაუმჯობესება.

„შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის“ ფარგლებში აგრო კრედიტებს გასცემენ პროექტში მონაწილე კომერციული ბანკები და საფინანსო ინსტიტუტები, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად. სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო არ მონაწილეობს საკრედიტო განაცხადის დამუშავების და კრედიტის გასცემის პროცესში.

„შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტი“ მოიცავს შემდეგ ფინანსურ პროდუქტებს:

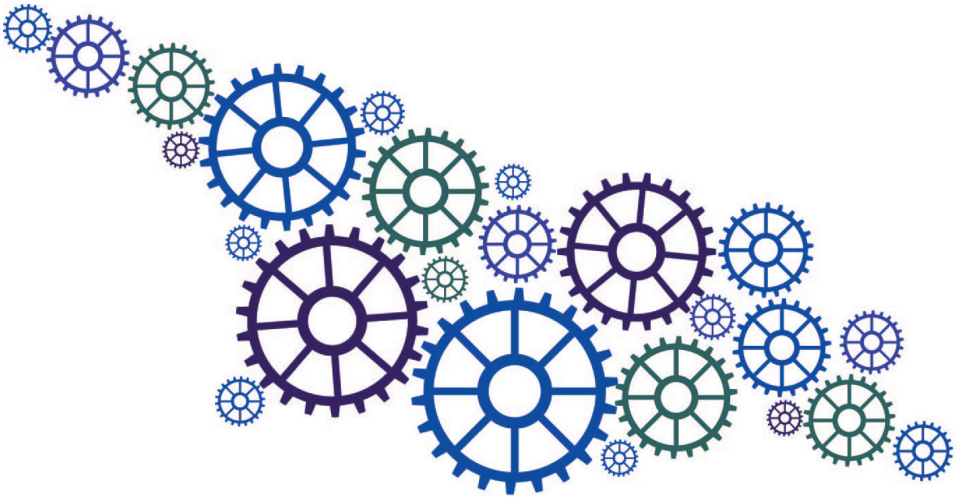
1. შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტი
2. შეღავათიანი აგროლიზინგი
3. სახელმწიფო პროგრამა „ანარმე საქართველოში“

ანარმომე საქართველოში - მიკრო და მცირე მენარმეობის ხელშეწყობა

2015 წლის 15 მარტიდან საქართველოს რეგიონებში „ანარმომე საქართველოში“ პროგრამის ფარგლებში დაწყებულია მიკრო და მცირე მენარმეობის ხელშეწყობის პროექტის განხორციელება, რომელიც ადგილობრივ მოსახლეობას ხელს უწყობს საკუთარი საქმის ნამომწყებაში და დადებით გავლენას ახდენს რეგიონის განვითარებაზე.

აღსანიშნავია, რომ მიკრო და მცირე მენარმეობის ხელშეწყობის პროგრამა ხორციელდება საქართველოს პრემიერ მინისტრის მიერ ინიცირებული სახელმწიფო პროგრამის „ანარმომე საქართველოში“ ფარგლებში და მიზნად ისახავს საქართველოს რეგიონებში მიკრო და მცირე ბიზნესის განვითარებას მენარმეების დაფინანსებისა და ცოდნის ამაღლების გზით. პროგრამის ფარგლებში საქართველოს მასშტაბით დაინტერესებულ პირებს შესაძლებლობა ეძლევათ მოიპოვონ თანადაფინანსება იდეის განსახორციელებლად (5,000 ლარამდე 1 მენარმე, 10,000 ლარამდე 2 მენარმე, 15,000 ლარამდე 3 მენარმე).

აღნიშნული პროექტის სრული ბიუჯეტი 20 მილიონი ლარი, ხოლო პროექტის ხანგრძლივობა 26 თვეა.



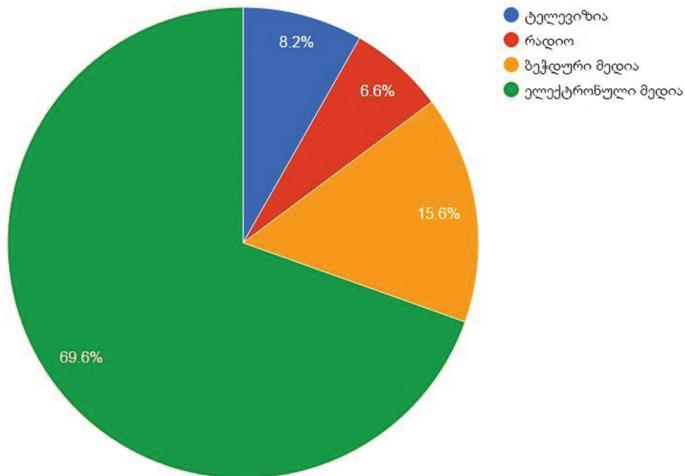
ლონისძიებები

პროექტის ფარგლებში ჩატარდა შემდეგი აქტივობები

- გაიმართა 6 სამუშაო შეხვედრა სახელმწიფო სტრუქტურების წარმომადგენლებთან
- მოენყო 9 ლია შეხვედრა-დისკუსია დარგის ექსპერტებსა და ანალიტიკოსებთან
- ჩატარდა 21 შეხვედრა-პრეზენტაცია რეგიონებში, პროექტის პოტენციურ ბენეფიციარებთან
- გაიმართა 18 ბრიფინგი - პრესკონფერენცია

გაშუქება მედიაში

- ტელევიზია - 39
- რადიო - 31
- ბეჭდური მედია - 74
- ელექტრონული მედია - 297



„განავითარე გიზენსი“



შეფასებები

პროექტის ფარგლებში ინიცირებული შეხვედრების დროს საკითხის შესახებ პოზიცია გამოთქვეს:



ზურაბ კუჭულაძე
პროექტ „განავითარე ბიზნესის“ დირექტორი

„ვფიქრობ, სამოქალაქო საზოგადოების მაქსიმალური ჩართულობა სახელმწიფო პროექტების ბენეფიციარებამდე სწორად მიტანაში, ძალიან მნიშვნელოვანი საკითხია. შესაბამისად, მე მადლობას ვუხდის კომპანია ბილაინს პროექტ „განავითარე ბიზნესის“ ხელშეწყობისა და მხარდაჭერისთვის. ეს არის არა მარტო მცირე მენარმეებისა და თვითდასაქმებულებისთვის გამოცხადებული ღია მხარდაჭერა, არამედ, ერთის მხრივ, სამოქალაქო სექტორის მრავალმხრივად სასარგებლო საქმიანობის წახალისება, ხოლო მეორეს მხრივ, ამ კომპანიის სოციალური პასუხისმგებლობა სამაგალითოა კერძო სექტორისთვის, როგორც გრძელვადიან შედეგებზე ორიენტირებული კამპანიის ორგანიზატორის.“

მე ვთვლი, რომ აღნიშნული პროექტი საკმაოდ წარმატებული გამოდგა, ვინაიდან, ჩვენ დავეხმარეთ კონკრეტულ ადამიანებს, კონკრეტული საქმეების წამოწყებაში, ამასთან შედგა ნაყოფიერი თანამშრომლობა სახელმწიფო სტრუქტურების წარმომადგენლებთან, მოხდა პრობლემების იდენტიფიცირება და ჩვენი რეკომენდაციების გათვალისწინება. პროექტი მნიშვნელოვანია იმ კუთხითაც, რომ მისი შედეგები, იძლევა საშუალებას, რომ აფხამ მცირე მენარმეობის მხარდამჭერი საქმიანობა მომავალშიც წარმატებით გააგრძელოს“



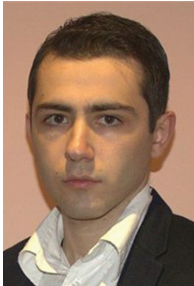
გიორგი ტყეშელავილი
კომპანია „ბილაინის“ დირექტორი

„პროექტში მონაწილეობა კომპანია „ბილაინის“ ახალი სოციალური პასუხისმგებლობის კამპანიის MAKE YOUR MARK ფარგლებში გადავწყვიტეთ. კამპანია გულისხმობს მთელი მსოფლიოს მასშტაბით, იმ ქვეყნებში, სადაც „ვიმპელკომი“ ოპე-

„განავითარე ბიზნესი“

რირებს, თვითდასაქმებულთა საქმიანობის პოპულარიზაციას და წახალისებას.

სიამაყით ვაცხადებ, რომ აღნიშნული პროექტი არის ზოგადად „ბილაინის“ სოციალურად ორიენტირებული პოლიტიკის გაგრძელება. რამდენიმე თვის წინ, საქართველოში ახალი, ტექნოლოგიური რევოლუცია დაიწყო. კომპანია ბილაინმა მომხმარებელს შესთავაზა მეოთხე თაობის ინტერნეტ ტექნოლოგია, ყველაზე ფართო დაფარვის ზონით. ეს ყველაზე მასშტაბური სოციალური ინვესტიციაა, რაც საქართველოში განხორციელებულა და რომლის ღირებულება რამდენიმე ასეულ მილიონ ლარს შეადგენს, ვთვლით რომ ამ ისტორიულ მომენტს განსაკუთრებით ეხმიანება ჩვენი ახალი სოციალური პასუხისმგებლობის მიმართულებას, ბიზნესის განვითარებას, ვთვლით რომ ახალი ტექნოლოგიები არეს ერთ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რომელიც ეხმარება ბიზნესს, უკეთ შესძლოს თანამედროვე გარემოში ოპერირებას“



შოთა გულბანი

ახალგაზრდა ფინანსისტა და ბიზნესმენთა ასოციაცია - აფბა“-ს პრეზიდენტი

„მე, პირადად ვიყავი ჩართული პროექტ - „განავითარე ბიზნესში“. განსაკუთრებით საინტერესო იყო, ჩვენი პროექტის კონკრეტულ ბენეფიციარებთან პირდაპირი ინტერაქცია. პირადად მე, დაახლოებით, 20-ზე მეტ ასეთ შეხვედრაში მივიღე მონაწილეობა და დაახლოებით 200-ზე მეტ ადამიანს გავუწიე კონკრეტული კონსულტაცია, სულ პრეზენტაციები მოვანყვე 500 ადამიანისთვის და ვფიქრობ, ეს მათთვის იყო ეფექტიანი თანამშრომლობა. ამ ადამიანების ერთმა ნაწილმა წარმატებით მოახერხა სახელმწიფო პროექტებში ჩართვა და ისინი დღესაც წარმატებით აგრძელებენ საქმიანობას. მეორე ნაწილმა კი ჩვენთან თანამშრომლობით აიმაღლა კვალიფიკაცია, რაც მათ დაეხმარებათ სამომავლო პროექტებში ჩართვაში.

მე დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო კომპანია „ბილაინს“ პროექტის მხარდაჭერისთვის, ვფიქრობ, რომ ეს პროექტი არა მარტო ჩვენი ბენეფიციარებისთვის იყო სასიკეთო, არამედ თავად ჩვენი ორგანიზაციისთვის, ჩვენ მივიღეთ სასარგებლო გამოცდილება, რაც დაგვცხმარება, რომ მცირე მენარმეთა და თვითდასაქმებულთა პრობლემების გადაჭრაზე მომავალშიც აქტიურად ვიმუშაოთ.



ნოდარ ჭიჭინაია

ახალგაზრდა ფინანსისტა და ბიზნესმენთა ასოციაცია - აფბა-ს ყოფილი პრეზიდენტი

„აფბა“ მიესალმება „ბილაინის“ სოციალური პასუხისმგებლობის ახალ მართულებაში ჩართვას. პროექტი, მასშტაბიდან გამომდინარე, ჩვენი საზოგადოების საკმაოდ მნიშვნელოვან ნაწილს შეეხო, მოხდა მცირე მენარმეთა პრობლემების იდენტიფიცირება და გადაიდგა მათ მოგვარებაზე კონკრეტული ნაბიჯები. ბუნებრივია, ამ პროცესში ჩვენ მჭიდროდ ვითანამშრომლეთ სახელმწიფო ინსტიტუტებთან. ბოლო პერიოდში სახელმწიფოს მხრიდან ძალიან ბევრი საინტერესო ინიციატივა გამოჩნდა, რომელთა სამიზნე აუდიტორიის მიერ სწორი ადაპტირების შემთხვევაში ქვეყნის ეკონომიკისთვის ძალიან სასარგებლო შედეგები შეიძლება მივიღოთ. ამ პროექტის მთავარი მიზანი იყო, დაეხმარებოდა მცირე მენარმეებს, რომ სწორედ მათ სასარგებლოდ მომხდარიყო იმ ინიციატივების წარმატებით იმპლემენტირება, რომელიც არა მარტო სახელმწიფო ინსტიტუტებს, არამედ შედარებით მსხვილ ბიზნესს გააჩნია. ვფიქრობ, ამ მისიას ჩვენ წარმატებით გავართვით თავი“.



ქეთევან ბოჭორიშვილი

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის მოადგილე

„პირველ რიგში მინდა აღვნიშნო, რომ პრობლემატიკა ძალიან სწორად არის დანახული. თუ ჩვენ რაოდენობრივად გადავხედავთ ჩვენი ბიზნესების რაოდენობას, დაახლოებით 99% მოდის სწორად მცირე და საშუალო ბიზნესზე. თუმცა, თუ მათ წვლილს ეკონომიკაში ვნახავთ, არის ძალიან დაბალი. ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ მცირე და საშუალო ბიზნესი და იგივე თვით დასაქმებულების პროდუქტიულობა და მათი წვლილი ეკონომიკაში გაიზარდოს, რადგან ეს სეგმენტი მართლაც წარმოადგენს ჩვენი ეკონომიკის ხერხემალს. მინდა აღვნიშნო, რომ სწორედ ამ პრობლემატიკიდან გამომდინარე ეკონომიკის სამინისტ-

„განავითარე გიზნისი“

ტრომ შექმნა მენარმეობის განვითარების სააგენტო, რომლის მთავარი მიზანია მენარმეობის განვითარება და კონკრეტული პროექტით თუ ინსტრუმენტით თუ სხვადასხვა ცვლილებებით, იქნება ეს საკანონმდებლო ან რეგულაციების დონეზე მოახდენს მენარმეობის ნახალისებას.

ბუნებრივია, მივესალმები კომპანია „ბილაინს“ და „ახალგაზრდა ფინანსისტთა და ბიზნესმენტთა ასოციაციის“ ამ პროექტს და ჩვენი მხრიდან დიდი სიამოვნებით ჩავერთეთ ამ პროექტში. მე გავეცანი პროექტის მიზნებს და პრიორიტეტებს და ვფიქრობ, რომ მსგავსი პროექტები მნიშვნელოვნად წაადგება სახელმწიფოს, რომ ჩვენი ძალიან მნიშვნელოვანი ინიციატივები სწორად მიიტანოს ბენეფიციარებამდე“



ლაშა ხუციშვილი
საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მოადგილე

„ვფიქრობ, ძალიან მნიშვნელოვანი და საინტერესო პროექტია, რომელიც „აფ-ბა“-მ და „ბილაინმა“ ერთად განახორციელეს. მინდა ვითხრა, რომ ფინანსთა სამინისტრო მხარს უჭერს აღნიშნულ პროექტს და მზადყოფნას გამოვთქვამთ, მივიღოთ აქტიური მონაწილეობა იდენტიფიცირებული პრობლემების გადაჭრაში. დღეს არსებული სადაგასახადო რეჟიმი მცირე მენარმეებს მნიშვნელოვნად უმარტივებს აღრიცხვის ნაწილს. ფაქტობრივად, გვაქვს ბრუნვაზე მიბმული გადასახადი, 3-5%-იანი. ზოგადად, მნიშვნელოვანი ლიბერალიზაცია მოხდა მცირე მენარმეებთან მიმართებაში, არსებული სანქციები მნიშვნელოვნად შემცირდა, მოხდა საგადასახადო დავალიანებების ჩამონერა, რაც ჯამში მილიარდ 200 მილიონს აღემატება, საიდანაც გარკვეული ნაწილი მცირე მენარმეებს შეეხებოდა. ვფიქრობ, ძალიან მნიშვნელოვანი სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა ამ პროცესში და ეს პროექტიც სერიოზულ შედეგებამდე მიგვიყვანს“



გიორგი ციკოლია
მენარმეობის განვითარების სააგენტოს დირექტორი

„პროექტის ფარგლებში დასმული საკითხი იყო ძალიან სწორად, ვინაიდან ჩვენი სააგენტოს პროექტები ეხება საზოგადოების ფართო მასებს, ბენეფიციარებთან კომუნიკაცია არის ჩვენი ერთ-ერთი მთავარი გამოწვევა. ამ კონტექსტში

ტში, „ახალგაზრდა ფინანსისტა და ბიზნესმენტა ასოციაციასთან“ თანამშრომლობამ მნიშვნელოვნად გააადვილა პრობლემა და ჩვენ მივიღეთ გაცილებით მაღალი უნარჩვევების ბენეფიციარები. ჩვენ მივესალმებით სამოქალაქო საზოგადოების ინიციატივებს და მზად ვართ ნებისმიერ საკითხზე გავიაროთ საქმიანი კონსულტაციები მათთან.

პროექტის ფარგლებში განსაკუთრებით სასარგებლო იყო „მცირე მენარმეობის პროგრამაში“ ჩართვა. საბოლოო ჯამში ამ პროგრამაში დაახლოებით 20 000 ადამიანი ჩაერთვება და ჩვენ ვფიქრობთ, რომ მათი უმრავლესობა შეძლებს საკუთარი საქმიანობის სწორად წარმართვას, შესაბამისად ეს შეცვლის ზოგადად ქვეყანაში არსებულ მძიმე სოციალურ ფონს“



ირაკლი მოინაშვილი
პროექტების მართვის სააგენტოს დირექტორი

„2015 წლის მონაცემებით, ჩვენი პროექტებით 800 მილიონ ლარზე მეტი გავიდა სოფლის მეურნეობაში, მინდა ყურადღება გავამახვილო შემდეგ კომპონენტებზე: სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, - „უპროცენტო სასაქონლო განვადება მცირე ფერმერებისთვის“, „შელავათიანი აგროკრედიტი საბრუნავი საშუალებებისთვის“, „შელავათიანი აგროკრედიტი ძირითადი საშუალებებისთვის“, „შელავათიანი აგროლიზინგი“, „შელავათიანი აგროკრედიტი გრანტით დაფინანსებული სანარმოებისთვის“, „სახელმწიფო პროგრამა „ანარმოე საქართველოში“, „აგრო დაზღვევა“ და „დანერგე მომავალი“ პროექტებში, მონაწილეობის შესაძლებლობა. სწორედ ამ პროექტებში ჩართულობით, აგროპროექტების დაწყების შემდეგ საბანკო სექტორმა ამ მიმართულებით 800 მილიონ ლარზე მეტი სესხი გასცა.

აღსანიშნავია, რომ „აფბას“ პროექტ „განავითარე ბიზნესის“ უმთავრესი მიზანიც, საქართველოში ეკონომიკის საკმაოდ მნიშვნელოვანი სეგმენტის, მცირე და საშუალო ბიზნესის მხარდაჭერა და ნახალისებაა. პროექტის სამიზნე აუდიტორია არის თვითდასაქმებულები, სეგმენტი, რომელიც ქვეყანაში დასაქმებულთა საერთო რაოდენობის 60%-ზე მეტია. შესაბამისად, თვითდასაქმებულთა პრობლემატიკის კვლევა, მათ გადაჭრაზე ძალისხმევის მიმართვა, ასევე თვითდასაქმებულთა საქმიანობის პოპულარიზაცია, ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური გაჯანსაღებისკენ გადადგმული კიდევ ერთი ნაბიჯი იქნება.

აღნიშნული პროექტების შესახებ ინფორმაციის სამიზნე აუდიტორიამდე დროული მიწოდება უზრუნველყოფს მათ უფრო შედეგიან უტილიზაციას. ამ მხრივ, სოფლად მოღვაწე ფერმერებში, ასევე იმ ადამიანებში, ვინც პოტენციურად არის

„განავითარე ბიზნესი“

აღნიშნული პროექტების მოსარგებლედ, ინფორმაციის დეფიციტი ნამდვილად იგრძნობა. სწორედ ამიტომ ვთვლი, რომ საჭიროა მეტი აქტიურობა, როგორც სამთავრობო უწყებების, ისე არასამთავრობო სექტორის მხრიდან“



ირინა მეზურნიშვილი
მენარმეობის სააგენტოს ბიზნესის
განვითარების მრჩეველი

„საქართველოს მთავრობის ინიციატივით ხორციელდება სახელმწიფო პროგრამა „ანარმეო საქართველოში,“ რომლის მიზანია ქვეყანაში მენარმეობის განვითარება და მხარდაჭერა, ახალი საწარმოების შექმნის ხელშეწყობა და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდა. პროგრამის კოორდინაციას ახორციელებს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო და მასში ჩართულია სამინისტროს სისტემაში შემავალი შემდეგი სსიპ-ები: „მენარმეობის განვითარების სააგენტო“, „სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო“ და „საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო“. პროექტი უზრუნველყოფს შემდეგი სახის მხარდაჭერას, ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა, უძრავ ქონებაზე ხელმისაწვდომობა და ტექნიკური დახმარება. პირველ შემთხვევაში ჩვენ ვაფინანსებთ შერჩეული პროექტების განხორციელებისთვის მიღებული საბანკო კრედიტების საპროცენტო განაკვეთებს, მეორე შემთხვევაში ჩვენ მენარმეებს ვახალისებთ ბიზნესისთვის აუცილებელი უძრავი ქონების სიმბოლურ ფასად გადაცემით, ხოლო მესამე შემთხვევაში ვუზრუნველნოფთ მენარმეთა გადამზადებით.

ამ პროცესში სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა არის უაღრესად მნიშვნელოვანი, და სწორედ ამ კონტექსტში იყო სასარგებლო „ახალგაზრდა ფინანსისტა და ბიზნესმენთა ასოციაციასთან“ თანამშრომლობა“



ნინო სხირტლაძე
მენარმეობის განვითარების სააგენტოს
საერთაშორისო ურთიერთობების
მიმართულების ხელმძღვანელი

„მოგესხენებათ სახელმწიფომ გამოყო 20 მილიონი ლარი, რომელიც მიმართულია რეგიონებში სერვისზე ორიენტირებული ბიზნესების წახალისებისთვის. პროექტის ფარგლებში, გათვალისწინებულია ბიზნესიდების დაფინანსება 5000

ლარით, რისთვისაც აუცილებელი პირობაა 1000 ლარიანი თანამონაწილეობა. ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ აუცილებელია ნაღდი ფულით თანამონაწილეობა. გარდა ფინანსური დახმარებისა, პროექტი ითვალისწინებს მენარმეთა გადამზადებას. მნიშვნელოვანია, რომ ბიზნესგეგმის მომზადებასა და მარკეტინგის საკითხებში გადამზადებას ისეთი მენარმეებიც გაივლიან, რომლებმაც შეიძლება გრანტი ვერ მიიღონ, ეს მნიშვნელოვნად გაზრდის მათ შანსებს სხვა ანალოგიურ პროექტებში, რომლებსაც სახელმწიფო მომავალში გამოაცხადებს. პროექტი უკვე დაწყებულია მთელი საქართველოს მასშტაბით. მიმდინარეობს გრანტების გაცემა. ამ ეტაპზე მნიშვნელოვანია ამ ფინანსური რესურსების ხარჯვის ეფექტური მონიტორინგი, ჩვენ წარმატებით ვთანამშრომლობთ სამოქალაქო სექტორთან და შესაბამისად ამ პროცესიც გავაგრძელებთ თანამშრომლობას“.



მიხეილ კუჭავა,
პროექტების მართვის სააგენტოს
პროგრამის მენეჯერი

„სამი წლის მანძილზე, სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობისა და მენარმეთა სტიმულირების მიზნით სააგენტომ ათამდე პროექტი განახორციელა.

მთავრობის ინიციატივით, სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ “მცირემინიან ფერმერთა საგაზაფხულო სამუშაოების ხელშეწყობის” სამწლიანი პროგრამა დაიწყო. პროექტის დახმარებით, ფერმერებს საშუალება მიეცა 20 წლის დაუმუშავებელი მიწები სახელმწიფოს დახმარებით უფასოდ მოეხნა, უსასყიდლოდ მიეღო სასოფლო-სამეურნეო ინვენტარი, ნერგები და სხვა პროდუქტები. მცირემინიან ფერმერთა საგაზაფხულო სამუშაოების ხელშეწყობის პროექტი დაიწყო 2013 წელს აღნიშნული პროექტის ფარგლებში 710 ათასი ბენეფიციარისთვის გამოყოფილ იქნა 190 მლნ ლარის სარგებელი. პროექტის ფარგლებში ჯამში დამუშავდა 208 ათასი ჰა სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი. 2014 წელს აღნიშნული პროექტის ფარგლებში 757 ათასი ბენეფიციარისთვის გამოყოფილ იქნა 70 მილიონ ლარამდე სარგებელი. 2014 წელს პროექტის ფარგლებში ჯამში დამუშავდა 220 466 ჰა სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი.

2015 წელს გაიზარდა ბენეფიციართა რაოდენობა და შეადგინა 767 ათასი ბენეფიციარი. 2015 წლის პროექტის ბიუჯეტი შეადგენს 50 მლნ ლარს. ამ ეტაპზე პროექტის ფარგლებში ჯამში მოხსნული მიწის ფართობი შეადგენს 198 118 ჰექტარს.

ამ პროგრამის პარალელურად, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტომ შეღავათიანი

„განავითარე ბიზნესი“

აგროკრედიტის პროექტი დაიწყო. პროგრამის დახმარებით, ფერმერებს საშუალება მიეცათ არსებული წარმოება გაეფართოვებინათ ან შეექმნათ ახალი საწარმოები. საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში შეიქმნა მცირე და მსხვილი წარმოება, მუშავდება ადგილობრივი პროდუქტი და რაც მთავარია, დასაქმდა სოფლად მცხოვრები მოსახლეობა.

შელავათიანი აგროკრედიტის პროექტი დაიწყო 2013 წლის მარტში და დღევანდელი მდგომარეობით გაცემულია 23 000 მეტი კრედიტი. გაცემული შელავათიანი აგრო კრედიტის თანხა შეადგენს 830 მლნ ლარზე მეტს.

სააგენტომ ფერმერების და სოფლის მეურნეობაში ჩართული მენარმეების სტიმულირება მოახდინა იაფი, გრძელვადიანი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფის გზით. საშუალება მიეცათ გაეუმჯობესებინათ სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის სანარმოო პროცესები.

პროექტების ფარგლებში საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში აშენდა ახალი და გადაიარაღდა არსებული სანარმოები, შეიქმნა ახალი სამუშაო ადგილები და დაიწყო ადგილობრივი პროდუქციის გადამამუშავება.

პროექტებში ჩართული მენარმეები უკვე ახდენენ საკუთარი პროდუქციის რეალიზაციას. შიდა ბაზრის გარდა, ნაწარმი გადის ექსპორტზეც, როგორც მეზობელ ქვეყნებში, ასევე ევროპაში.

ამ შედეგებს შედეგებს მივალნივთ ჩვენს ბენეფიციარებთან სწორი კომუნიკაციით, რაშიც განსაკუთრებული როლი ჰქონდა „ახალგაზრდა ფინანსისტთა და ბიზნესმენტთა ასოციაციასთან“ თანამშრომლობას“



თაონა ბაგუნიშვილი
მენარმეობის განვითარების სააგენტოს
სპეციალისტი

„ჩვენ პარალელურ რეჟიმში რამოდენიმე პროექტს ვახორციელებთ, მაგრამ უშუალოდ ის პროექტი, რომელიც მორგებული არის მიკრო და მცირე მენარმეობის ხელშეწყობაზე, ამ პროგრამაში ჩვენ მკაფიოდ გვაქვს განსაზღვრული სწავლების მექანიზმები, თუ რას ვასწავლით, ვის ვასწავლით და ეს ცოდნა რაში შეიძლება გამოადგეთ.

ის პირები, რომლებიც გაიმარჯვებენ ბიზნეს იდეების კონკურსში ჩვენთან და გადავლენ მეორე ეტაპზე, რომელიც გულისხმობს უკვე ბიზნეს პროექტების წარდგენის კონკურსს, სადაც თანხობრივი თანადაფინანსება არის ერთ მენარმეზე მაქსიმალური 5000 ლარის ოდენობა და სამი მენარმის გაერთიანების შემთხვევაში 15 000 ლარი. ამ პროგრამის ფარგლებში, ის პირები, რომლებიც გა-

დალახავენ პროგრამის პირველ ეტაპს, რაც გულისხმობს ბიზნეს იდეის მონონებს, მანამდე გაივლიან შესაბამის სწავლებას ბიზნეს გეგმის წერის კუთხით, ასევე მოგება-ზარალის შედგენა, ბუღალტრული საკითხები, შემოსავლების სამსახურთან ურთიერთობა, ანუ ყველაფერი ის, რაც დამწყებ მენარმეს სჭირდება, რომ იცოდეს და რაშიც დამატებითი თანხების გადახდა არ შეუძლიათ, ჩვენი პროგრამის ფარგლებში ამას ყველაფერს მიიღებენ უფასოდ. მთლიანად ამ პროგრამისთვის გამოყოფილია 20 მილიონი ლარი და მისი მიმდინარეობის პროცესში, რაც სულ 26 თვის განმავლობაში გაგრძელდება, მენარმე სუბიექტებს ექნებათ შესაძლებლობა მუდმივ რეჟიმში მიიღონ დახმარება როგორც კონტრაქტორი ორგანიზაციებისგან, ისე მენარმეობის განვითარების სააგენტოსგან ინფორმაციის მიღებისა და მიმართულებების მიცემის კუთხით.

პროექტ „განავითარე ბიზნესის“ ფარგლებში ჩვენი ინიციატივები აქტიურად მიდიოდა ჩვენს პოტენციურ ბენეფიციარებთან. მინდა აღვნიშნო იმერეთის მაგალითი, სადაც ამ პროექტის ფარგლებში რამდენიმე პრეზენტაცია მოეწყო, შესაბამისად, იქ ჩვენ დაგვხვდა გაცილებით მაღალკვალიფიციური და უნარიანი ბენეფიციარები. მინდა ვთქვა, რომ ყველაზე კარგი შედეგები სწორედ იმერეთში დადგა“



მიხეილ ჭელიძე
მცირე და საშუალო საწარმოთა ასოციაციის
დირექტორი

„გარდა არსებული პრობლემებისა, თვითონ მენარმეებშიც არის გარკვეული პრობლემები. ზოგადად, ორი პრობლემა არის გამოკვეთილი, რასაც თავად მენარმე სუბიექტები ასახელებენ, - გადასახადები და ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა. თუმცა, ყველა ქვეყანაში არის გადასახადები და ამასთან ძნელი ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა. ჩვენ ვსაუბრობთ სტარტაპზე, აქ ერთია ბიზნესის დაწყება და მეორე შენარჩუნება, დაშვავთ დაწყება ძნელია, მაგრამ ვილატეებმა ხომ ბიზნეს გეგმის დაწერაც მოახერხეს, უზრუნველყოფაც მოახერხეს, ანუ არიან ადამიანები, ვინც ეს მოახერხა. მაგრამ, სამწუხაროდ, არიან ისეთებიც, ვინც ეს ვერ შეინარჩუნა. იქიდან გამომდინარე, ვერ შეინარჩუნეს, რომ საბაზისო ცოდნაც არ გააჩნიათ ელემენტარული, ზოგი შემოსავალს და მოგებას ვერ ასხვავებს ერთმანეთისგან. პირადი გამოცდილებიდან შემიძლია ვთქვა, რომ უმეტეს შემთხვევაში, როდესაც საწარმო დაიხურა იყო მენარმის ბრალი, იმიტომ, რომ ძალიან უხეშად ექცევიან ბიზნესს, ბევრი სესხს იმიტომ კი ვერ იხდის რომ არ აქვს, არამედ იმიტომ, რომ ვერ დაგეგმა სწორად. სესხს რომ იხდი, თუნ-

დაც უცხოურ ვალუტაში, იმას რა რისკებიც მოყვება უნდა გაგაცნოს ვინმემ. სახელმწიფოს გარეშე, ამ პრობლემებიდან ნამდვილად ვერ გამოვალთ, უნდა იყოს ერთიანი სახელმწიფო სტრატეგია, როგორც სოფლის მეურნეობაში, ისე ზოგადად მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების კუთხით.

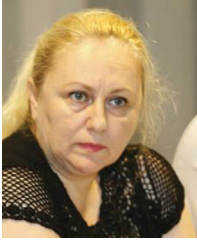
ამ ყველაფრის გათვალისწინებით, ვფიქრობ, რომ პროექტ „განავითარე ბიზნესის“ მთავარი რეკომენდაცია უნდა იყოს, მენარმეთა კომპეტენციისა და უნარ-ჩვევების ამაღლების ხელშემწყობი პროგრამების ინიცირება”



ვახტანბ ლომჯარია,
საქართველოს პროგრესული ფორუმი

“მინდა დავინყო საუბარი ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის პრობლემაზე, რომელიც საქართველოს მთავრობის სამოქმედო სტრატეგიაში, - 20/20, სრულიად სამართლიანად არის ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების ერთ-ერთ მთავარ ხელისშემშლელ ფაქტორად დასახელებული. კერძოდ მინდა გამოვყო პრობლემის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ასპექტი, ეს არის კაპიტალის ბაზრის განვითარების დონე, პრობლემები, რომლებიც ამ ბაზარს ჰქონდა, კიდევ უფრო გაღრმავდა 2006-07 წლის შემდეგ, მაშინ როდესაც მოხდა ძალიან ცუდი საკანონმდებლო ცვლილებები ანტიმონოპოლიური მიმართულებით შესუსტების კუთხით, რაც გულისხმობს იმას, რომ კომერციულ ბანკებს არ შეეძლოთ ჰქონოდათ ჯამში 50%-ზე მეტი საფონდო ბირჟისა და ასევე არ შეეძლოთ ჰქონოდათ ერთ ბანკს 5%-ზე მეტი. ეს საკანონმდებლო ბარიერები, რომლებიც ახასიათებდა დასავლურ სისტემებს მოიხსნა ბატონების ლადო გურგენიძის და კახა ბენდუქიძის საქმიანობის შემდეგ, რამაც ისედაც პრობლემების წინაშე მყოფი ეს ბაზარი კიდევ უფრო გააუარესა, ამან გამოიწვია ის, რომ 50%-ზე მეტს უკვე ფლობენ ბანკები, აქედან დიდ უმრავლესობას “საქართველოს ბანკი”. ფაქტობრივად, კაპიტალის ბაზარი პერსპექტივაშიც აღარ მოიაზრება საბანკო სფეროს კონკურენტად და როდესაც ჩვენ ვსაუბრობთ ფინანსებზე ხელმისაწვდომობაზე, სამწუხაროდ პირველ რიგში გვაფიქრდება ის, რომ საბანკო კრედიტი არის ძალიან ძვირი, როცა ბევრად მარტივი შეიძლება ყოფილიყო კაპიტალის ბაზარზე თანხების მოძიება, როგორც ფასიანი ქაღალდების გამოშვებით, აქციებით, ობლიგაციებით თუ სხვა ინსტრუმენტებით.

ამ ფონზე, ვთვლი, რომ მცირე მენარმეობის განვითარების ყველაზე მთავარი პრობლემაა ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა. ამიტომ ჩემი რეკომენდაციაა, რომ პროექტის ფარგლებში წამოვიწყოთ



**ლია ელიავა,
საბანკო ექსპერტი**

“რა თქმა უნდა, ეკონომიკის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროების ინიციატივები, რაც მენარმეობის განვითარებას უკავშირდება, კარგია. მაგრამ იმისთვის, რომ მენარმეებს უფრო მეტი ხელშეწყობა და მეტი წვდომა ჰქონდეთ ფულისადმი, საკითხის მოგვარება კომერციული ბანკებისთვის უფლებამოსილების დელეგირებით, მე მიმაჩნია არასწორად. თავის დროზე, როდესაც საუბარი იყო სახელმწიფო განვითარების ბანკის შექმნაზე, მაშინ მე ხშირად დამიფიქსირებია ჩემი პოზიცია, რომ სახელმწიფო განვითარების ბანკი იქნება მონოდეპუბლი სწორედ იმისთვის, რომ განახორციელოს სახელმწიფოს მიერ დაწყებული პროგრამები, მათ შორის ადგილობრივი მენარმეობის ხელშეწყობის პროგრამები.

მოგეხსენებათ, რომ კომერციულ ბანკებს თავისი მიდგომა და ფილოსოფია გააჩნიათ სესხების გაცემისას და მათ მიერ გამოხშირული მენარმეების რაოდენობა არის საკმაოდ დიდი, გარდა ამისა რთული შესაფასებელია, რამდენად ობიექტურად იქნა გაცემული ესა თუ ის სესხი სახელმწიფოს დაფინანსებით და რამდენად ობიექტურად ითქვა უარი ასეთი სესხის დაფინანსებაზე.

როდესაც ფული იდება რეალურ სექტორში, მას სჭირდება ორი სამი წელი იმისთვის, რომ მენარმემ მიიღოს, რაღაც შემოსავალი და გაისტუმროს ვალი, მოკლევადიანი სესხების გაცემა მენარმეებზე არის პრინციპულად არასწორი საქმიანობა. ამ თვალსაზრისით, სახელმწიფოს რაიმე განსაკუთრებული კონტროლი არა აქვს დაწესებული ბანკებზე, თუ რამდენად ხანგრძლივ სესხს აძლევენ კომერციული ბანკები მენარმეს.

აგრეთვე საქართველოში ფინანსური რესურსი არის ძალიან ძვირი, მენარმეებს არ შეუძლიათ ასეთი ძვირიანი სესხის დაბრუნება ისე, რომ თვითონ არ იზარალონ, ამ საკითხის მოგვარება კომერციული ბანკების დონეზე არის შეუძლებელი, ამასაც, რა თქმა უნდა, სახელმწიფო უნდა არეგულირებდეს. ანუ, მენარმეების დაფინანსება რომ მთლიანად სახელმწიფოს ხელში ყოფილიყო, ასეთი პრობლემები არ იქნებოდა დღის წესრიგში დაყენებული, არც ფულის სიძვირის, არც სესხის ხანგრძლივობის

შესაბამისად, ჩემი რეკომენდაცია, არის შემდეგი, - მაქსიმალურად უნდა გამოირიცხოს კომერციული ბანკების მონაწილეობა სახელმწიფო პროექტებში და უნდა შეიქმნას სახელმწიფო ინსტიტუცია, რომ ამ პროექტების პოტენციურმა ბენეფიციარებმა პირდაპირ, ბანკის ჩართულობის გარეშე მიიღონ ფული”.



გიორგი გუშნავა,
მცირე ბიზნესის ექსპერტი

“პროექტები, როდესაც ისინი სახელმწიფო სტრუქტურების მიერ არის განხორციელებული, უნდა იყოს დიდი რეფორმის შემადგენელი ნაწილი. მაგალითად, შევადაროთ სიტუაცია სოფლის მეურნეობის რეფორმებთან დაკავშირებით იმას, რაც მოხდა ჯანდაცვასა და განათლების სფეროში, ანუ თუ ისეთი სისტემური რეფორმები არ იქნება, როგორც მოხდა აღნიშნულ სფეროებში, ასე ცალკეული პროექტების მიმართ მივიღებთ ისევ მკვდრადშობილ პროექტებს. თუ არ იქნება ჩამოყალიბებული სახელმწიფოს მიერ სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარების და რეფორმის პროგრამა, ამას არაფერი ექნება საერთო სოფლის პრობლემების გადაწყვეტასთან.

სოფლის მეურნეობაში არის ცალკეული ამორფული პროექტები, არ არის დადგენილი არც მისი მიზნები, ამიტომ არ შეიძლება, რომ ამხელა დიდი სფერო, მითუმეტეს, როცა ქვეყანას გაცხადებული აქვს, რომ სოფლის მეურნეობა არის პრიორიტეტული მიმართულება, რაც ავტომატურად ნიშნავს, რომ ამ სფეროს მეტი ყურადღება სჭირდება. მაგალითად, მე მქონდა ურთიერთობა ამ პროექტის ერთ-ერთ კომპონენტთან, რაც გულისხმობს მინიმალურ დაფინანსებას 600 ათასი დოლარის ფარგლებში. სქემა არის შემდეგი, რომ მენარმე განაცხადს წარმოადგენს ამ თანხაზე და ბანკს უნდა წარუდგინოს მისი შესაბამისი უზრუნველყოფა, რომელიც დაახლოებით სამჯერ აღემატება. აქ საუბარი რაიმე ტიპის მცირე ან საშუალო ბიზნესზე ზედმეტია, ანუ ეს არ არის განკუთვნილი თავიდანვე იმ ადამიანებზე, ვინც სოფელში არის დასაქმებული, ეს დიდ კომპანიებზეა გათვლილი, ასე პრობლემას ვერ გადავწყვეტთ. არ შეიძლება ვილაპარაკოთ რეფორმის ერთ ნაწილზე და ყველაზე დიდი შემადგენელი ამ რეფორმისა, სოციალური ნაწილი, არ განვიხილოთ სათანადოდ”.



ლევან კალანაძე,
ექსპერტი ეკონომიკის საკითხებში

„გარკვეული დეფინიციების სწორად ჩამოყალიბება და განსაზღვრა, სახელმწიფო პოლიტიკის შემდგომი განვითარების და შემდგომი ნაბიჯების საფუძ-

ველი უნდა იყოს, ყოველ შემთხვევაში, ბაზისი უნდა არსებობდეს, რაზეც შემდგომ დაშენება უნდა მოხდეს. სწორი სახელმწიფო პოლიტიკის ჩამოყალიბება განსაზღვრავს ეფექტს, ჩვენ თუ ვამბობთ, რომ გლეხი არის სხვა სოციალური კატეგორია და ფერმერი სხვა, ამ სოციალურებისადმი სახელმწიფო მიდგომაც აბსოლუტურად განსხვავებული უნდა იყოს.

ბოლო ოცი წელია მესმის საუბარი მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებაზე, მაგრამ როცა ვსვამ კითხვას, თუ რა არის მცირე და საშუალო ბიზნესი, ამაზე პასუხი არ არსებობს, გვაქვს ორი ერთმანეთისგან გამომრიცხავი კანონმდებლობა, ერთი აბსოლუტურად სხვანაირად განმარტავს მცირე, საშუალო და მიკრო ბიზნესს და მეორე კანონი, საგადასახადო კოდექსი სხვანაირად. ასე რომ, აქ გარკვეული აღრევაა. იმისთვის, რომ ვისაუბროთ რაღაცის განვითარებაზე, ჯერ ის უნდა ვიცოდეთ რა არის და, შესაბამისად, სახელმწიფო პოლიტიკა იმ კონკრეტულ თარგეთზე უნდა იყოს მორგებული. რა თქმა უნდა, ძალიან მნიშვნელოვანია სხვადასხვა საკანონმდებლო და მარეგულირებელი აქტები, თუმცა, ყველაზე მთავარი არის საგადასახადო კოდექსი, როგორც პრიორიტეტი ამა თუ იმ ბიზნესის განვითარებისა, სხვა კანონს მე უბრალოდ არ ვცნობ. ბიზნესისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია ფინანსური მოტივაცია, სხვა მოტივაცია უბრალოდ ბუნებაში არ არსებობს, არა მარტო ბიზნესისთვის, არამედ ოჯახისთვის, ინდივიდისთვის. ფინანსური მოტივაცია ერთადერთი კანონით რეგულირდება საქართველოში, ეს არის საგადასახადო კოდექსი.

მინდა სახელმწიფო პროექტები დადებითად შევაფასო, “ანარმოე საქართველოში”, “იაფი კრედიტი” კარგი პროექტებია, არ არის ცუდი, მაგრამ ეს არ არის მცირე და საშუალო ბიზნესისთვის, არის მსხვილ ბიზნესზე გათვლილი, თუმცა, მე მაინც პოზიტივს ვხედავ ამაში, რადგან როცა ვითარდება მსხვილი ბიზნესი, ამ მსხვილი ბიზნესის პარალელური მცირე ბიზნესებიც გარკვეულ არაპირდაპირ, თუმცა, ირიბ სარგებელს იღებენ.

ამიტომ, ნებისმიერი მსგავსი პროექტის მიზანი უნდა იყოს, პირველ რიგში სახელმწიფოს მოსახლეობის მცირე და საშუალო ბიზნესის დეფინიციის ოფიციალური განმარტება და შემდეგ დარგის განვითარების ერთიანი სტრატეგიის შემუშავება“.

შედეგები

პროექტის ფარგლებში გამოიკვეთა რამდენიმე სახის ძირითადი პრობლემა, რაც ხელს უშლის სახელმწიფო პროექტებში მოსახლეობის ფართო მასების ჩართვას. ესენია:

- სახელმწიფო პროექტებში ჩართვის შესახებ ინფორმაციის სიმწირე — პროექტის ფარგლებში ჩატარებული მოკვლევით დადგინდა, რომ საზოგადოების ფართო მასებს, არ აქვთ საკმარისი ინფორმაცია პროექტების არსებობის და მათში ჩართვის კონკრეტული მექანიზმების შესახებ. ამ მოცემულობის გამო, პოტენციური ბენეფიციარები არც კი ცდილობენ სახელმწიფო პროექტებში ჩართვას

- ადმინისტრაციული ბარიერები — სახელმწიფო პროექტებში ჩართვის შესახებ, შედარებით მსხვილ ბიზნესს აქვს ეძლევა საშუალება უმაღლესი რანგის ჩინოვნიკებთანაც კი პირდაპირი კონტაქტი დაამყაროს. ამ შესაძლებლობას მოკლებულნი არიან შედარებით მცირე და დამწყები ბიზნესმენები, განსაკუთრებით რთული მდგომარეობაა რეგიონებში, სადაც ადგილობრივ თვითმმართველობებშიც კი არ აქვთ სახელმწიფო პროექტების შესახებ სრულყოფილი ინფორმაცია.

- ფანანსური ხელმისაწვდომობა — სახელმწიფო პროექტები, ხშირ შემთხვევაში, გულისხმობს ბენეფიციარების ფინანსურ თანამონაწილეობას, რაც ყველაზე სამწუხაროა, მთავარ პირობად ითვლება ფულადი მონაწილეობა და არა რაიმე სხვა მატერიალური ღირებულების მქონე აქტივით, ეს გარემოება აიძულებს პოტენციურ ბენეფიციარებს უარი თქვან სახელმწიფო პროექტებში ჩართულობაზე.

- საბანკო სისტემასთან გაფუჭებული ურთიერთობა — სახელმწიფო პროექტების დიდი ნაწილი გადის საბანკო სისტემაზე, ეს გარემოება გამორიცხავს პროექტების პოტენციური ბენეფიციარების მონაწილეობას პროცესში, ვინაიდან მცირე და დამწყები ბიზნესის გარკვეულ ნაწილს უკვე აქვს ნეგატიური საკრედიტო ისტორია კომერციულ ბანკებში.

- კვალიფიკაციის ნაკლებობა — პროექტების ბენეფიციარების გარკვეულ ნაწილს არ აქვს მსგავს პროექტებში მონაწილეობის ელემენტარული გამოცდილებაც კი, შესაბამისად მათ არ გააჩნიათ ისეთი ელემენტარული უნარჩვევებიც კი, როგორცაა საპროექტო განაცხადის მომზადება, პროექტის ბიუჯეტირება, მარკეტინგი და ასე შემდეგ.

რეკომენდაციები

პროექტის ფარგლებში მიღწეული შედეგებიდან გამომდინარე, მომზადდა შემდეგი რეკომენდაციები:

- სახელმწიფომ უნდა შექმნას ცენტრალიზებული ინსტიტუცია, რაც უზრუნველყოფს მცირე და დამწყები ბიზნესის განვითარების ერთიანი სტრატეგიის შექმნას და განახორციელებს სპეციალურ პროგრამებს

- სახელმწიფო პროექტების შესახებ უნდა შეიქმნას ერთიანი საკომუნიკაციო სტრატეგია, რაც უზრუნველყოფს მოსახლეობის ფართო მასებისთვის სრულყოფილი ინფორმაციის მიწოდებას. რეგიონებში უნდა მოეწყოს საკონსულტაციო ცენტრები, სადაც დაინტერესებულ პირებს მიეცემა საშუალება მიიღოს კონსულტაცია სახელმწიფო პროექტებში ჩართვის შესახებ.

- უნდა მოეწყოს მცირე და დამწყებ მენარმეთა გადასამზადებელი ცენტრები, რაც აამაღლებს სახელმწიფო პროექტების პოტენციური ბენეფიციარების კვალიფიკაციას და უნარჩვევებს.

- მცირე და დამწყები ბიზნესისთვის უნდა შეიქმნას ინსტიტუციური არხი, რაც კომერციულ ბანკებში ნეგატიური საკრედიტო ისტორიის მქონე ბენეფიციარებს საბანკო არხების გვერდის ავლით ჩართავს სახელმწიფო პროექტებში

ფოტოგალერეა

შენვადრები რეგიონებში



ფოტოგალერეა

სამუშაო შეხვედრები



ფოტოგალერეა

საჯარო შეხვედრები



